

Barns rättigheter

21/22

Norrtälje Förskolors värdegrund

På Norrtälje Förskolor AB ska man känna att det råder en tillåtande och positiv atmosfär där olikhet är en tillgång och respekt för varandra är en självklarhet.

Inga vuxna eller barn ska bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

Alla barn på våra förskolor ska ha samma möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Alla ska känna att man blir sedd, hörd och bekräftad.

Innehåll:

Utgångspunkter i arbetet för <i>Barnes rättigheter</i>.....	3
Förankring av dokumentet <i>Barns rättigheter</i>	5
Diskriminering och kränkande behandling.....	6
Plan mot diskriminering och kränkande behandling.....	9
Norrtälje Förskolors arbete med jämställdhet.....	11
Norrtälje Förskolors arbete med barns integritet.....	13
Avvikelse rapport.....	18
Källor.....	19

Utgångspunkter i arbetet för *Barns rättigheter*

Diskrimineringslagen

Diskriminering enligt diskrimineringslagen innebär att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Lagen förbjuder sex former av diskriminering; direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier och sexuella trakasserier samt instruktioner att diskriminera.

Skollagen

I skollagen 1 Kap 5 § står det att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets ocränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (benämns fortsättningsvis som barnkonventionen) definierar i 54 artiklar vilka rättigheter som bör gälla för alla barn i hela världen, oavsett hudfärg, kön, språk, religion, ursprung, funktionsnedsättning eller ställning i samhället. Sverige ratificerade konventionen 1990, vilket innebär att Sverige juridiskt har förbundit sig att följa konventionen och förverkliga rättigheterna för varje enskilt barn. Sedan 1 januari 2020 gäller konventionen som svensk lag. Det innebär att konventionen har fått en starkare juridisk ställning och har samma status som andra svenska lagar.

Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder som kan beröra ett enskilt barn eller barn i grupp. Med barn avses alla upp till 18 års ålder. Rättigheterna gäller oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller ekonomiska förutsättningar.

De olika reglerna i barnkonventionen kallas för artiklar. Det finns 54 olika artiklar och alla artiklar är lika viktiga, men det är ändå några artiklar som är bra att läsa först och att komma ihåg. Dessa artiklarna är 2, 3, 6 och 12 och kallas för grundprinciper. När du läser de övriga artiklarna ska du läsa dem med grundprinciperna som "glasögon".

- **Artikel 2** handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- **Artikel 3** anger att det i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.
- **Artikel 6** understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- **Artikel 12** lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Barnkonventionen gäller alla barn som vistas i ett land som anslutit sig till barnkonventionen. Det betyder att det inte har någon betydelse om ett barn är medborgare, har tillfälligt uppehållstillstånd, är asylsökande eller vistas i Sverige utan tillstånd. Alla barn som befinner sig i Sverige har samma rättigheter utan åtskillnad. Med barn menas tills man fyllt 18år. Alla länder i världen har anslutit sig, förutom USA.

Läroplan för förskolan

Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. (Lpfö18 s.5)

Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund

På Norrtälje Förskolor AB ska man känna att det råder en tillåtande och positiv atmosfär där olikhet är en tillgång och respekt för varandra är en självklarhet.

Inga vuxna eller barn ska bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

Alla barn på våra förskolor ska ha samma möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Alla ska känna att man blir sedd, hörd och bekräftad.

Förankring av dokumentet *Barns rättigheter*

Dokumentet *Barns rättigheter* ska vara känd och användas av alla verksamma i Norrtälje Förskolors AB. Arbetet med barns rättigheter ska ingå i det dagliga arbetet. Varje nytt läsår i september och oktober genomförs en punktinsats i arbetet av barns rättigheter. Alla pedagoger och barn arbetar då med materialet Barnens Planet som utgår ifrån barnkonventionen och läroplanen för förskolan. Vidare arbetar alla pedagoger med Planen mot diskriminering och kränkande behandling kontinuerligt under läsåret. Planen ska finnas i Avdelningspärmen och hänga synlig på avdelningens entré.

Ytterst ansvarig för dokumentet *Barns rättigheter* är rektor.

Diskriminering och kränkande Behandling

Alla förskolor ska varje år upprätta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Detta är reglerat i lag sedan 1 januari 2017. De båda planerna kan sammanföras till en plan.

Syftet är att ytterligare främja barns lika rättigheter och förebygga trakasserier och kränkande behandling.

Följande styr vårt arbete:

- Barnkonventionen och dess grundprinciper, artikel 2, 3, 6 och 12.
- Diskrimineringslag (2008:567)
- Skollag (2010:800)
- Läroplan för förskolan (Lpfö18)

De sju diskrimineringsgrunderna

Kön: Begreppet kön innebär att någon är kvinna eller man. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.

Könsöverskridande identitet eller uttryck: Med könsidentitet och könsuttryck avses i lagen att någon inte definierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel (eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön än det som registrerats för hen vid födelsen. Begreppen omfattar dels en persons mentala eller självupplevda könsbild, dels hur någon uttrycker det som kan kallas personens sociala kön, till exempel genom kläder, kroppsspråk, smink eller frisyr.

Etnisk tillhörighet: Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter.

Religion eller annan trosuppfattning: Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism och agnosticism.

Funktionshinder: Med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. Det kan vara till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening. Funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk,

psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Det är alltså något som en person har, inte något som en person är. En funktionsnedsättning kan märkas mer eller mindre i olika situationer som till exempel allergier, dyslexi, hörsel- och synskador med mera.

Sexuell läggning: Homosexualitet, bisexualitet och heterosexualitet.

Ålder: Med ålder menas uppnådd levnadslängd.

Sex former av diskriminering

Lagen förbjuder sex former av diskriminering:

Direkt diskriminering: Direkt diskriminering är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation. För att det ska räknas som diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering: Indirekt diskriminering är när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men särskilt missgynnar personer med visst kön, viss könsidentitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, viss funktionsnedsättning, viss sexuell läggning eller viss ålder. Då kan regeln vara diskriminerande, trots att det är samma regel som tillämpas för alla.

Bristande tillgänglighet Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte genomför skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.

Trakasserier: Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med en eller flera av de sju diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, nedsättande skämt, gester eller utfrysning.

Sexuella trakasserier Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Instruktioner att diskriminera Instruktioner att diskriminera är till exempel när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning att diskriminera någon annan.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen.

Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt. Det är barnet eller eleven som upplever sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat. För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig. Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande. I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet. Barnet eller eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten. Vad som är kränkande behandling måste avgöras i varje enskilt fall.

Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Ett barn eller en elev kan till exempel bli utsatt för kränkande behandling av någon i personalen eller av flera andra barn eller elever i verksamheten. Kränkningarna kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. Kränkande behandling kan till exempel vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller slag och sparkar. Kränkningarna kan även bestå av utfrysning eller hot. Kränkande behandling förekommer ofta även på internet, till exempel på sociala medier.

Kännedom om

Personalen i Norrtälje Förskolor har anmälningsskyldighet till huvudman då barn utsatts för kränkningar, diskriminering eller trakasserier.

Vi är skyldiga att agera så snart någon anställd fått kännedom om att ett barn känner sig utsatt för diskriminering, trakasserier och/eller kränkande behandling. Förskolan måste utreda vad som hänt och vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar.

- Personalen anmäler omgående händelsen till rektor
- Rektor kallar omgående berörda pedagoger till möte för att kartlägga det inträffade.
- Efter slutförd kartläggning analyseras läget och en åtgärdsplan tas fram som motverkar att liknande händelser upprepas.
- Åtgärdsplanen ligger till grund för fortsatt pedagogiskt arbete.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Plan gäller för läsåret 21/22

Ansvarig: Rektor

Barn, vårdnadshavare och personals delaktighet i planen

Barn: Barnens tankar och funderingar tas tillvara i det dagliga arbetet genom samtal och observationer av pedagogerna.

Vårdnadshavare: Daglig föräldrakontakt, inskolningssamtal, utvecklingssamtal och samtal vid behov samt kommunens trivselenkät.

Personal: Dagligt arbetet med normer och värden samt kontinuerligt och systematiskt arbete med planen mot diskriminering och kränkande behandling.

Arbetet med planen

Planen mot diskriminering och kränkande behandling arbetas med kontinuerligt under läsåret.

Augusti: På personalmötet/konferensdagen. Avdelningarna identifierar det främjande arbetet, Undersöker och analyserar eventuella risker samt skriver en åtgärdsplan.

November: På personalmötet, Åtgärdsplanen följs upp och utvärderas. Vad har vi genomfört och vad behöver vi fortsätta arbeta med?

Mars: På personalmötet, Åtgärdsplanen följs upp och utvärderas. Vad har vi genomfört och vad behöver vi fortsätta arbeta med?

Juni: På personalmötet/Konferensdagen, Åtgärdsplanen följs upp och utvärderas. Vad har vi genomfört och vad behöver vi fortsätta arbeta med?

Främjande arbete utifrån de sju diskriminerings grunderna

Arbetet med att främja och förebygga diskriminering och kränkande behandling genomförs utan att det föranleds av något särskilt problem. (vad gör vi idag som främjar arbetet?)

1. **Kön:**
2. **Könsidentitet eller könsuttryck:**
3. **Etnisk tillhörighet:**
4. **Religion eller annan trosuppfattning:**
5. **Funktionshinder:**

6. Sexuell läggning:
7. Ålder:

Undersöka och analysera

Identifiera eventuella risker för diskriminering och kränkande behandling.

1. Kön:
2. Könsidentitet eller könsuttryck:
3. Etnisk tillhörighet:
4. Religion eller annan trosuppfattning:
5. Funktionshinder:
6. Sexuell läggning:
7. Ålder:

Åtgärda

Plan för att åtgärda eventuella risker för diskriminering och kränkande behandling.

1. Kön
2. Könsidentitet eller könsuttryck
3. Etnisk tillhörighet
4. Religion eller annan trosuppfattning
5. Funktionshinder
6. Sexuell läggning
7. Ålder

Följa upp och utvärdera

Åtgärdsplanen följs upp och utvärderas kontinuerligt.

1. Kön:
2. Könsidentitet eller könsuttryck:
3. Etnisk tillhörighet:
4. Religion eller annan trosuppfattning:
5. Funktionshinder:
6. Sexuell läggning:
7. Ålder:

Norrtälje Förskolors arbete med Jämställdhet

I läroplanen för förskolan står det att var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. (Lpfö18 s.5)

Vad är jämställdhet?

Jämställdhet handlar om att lägga till och skapa ett större handlingsutrymme, vad vi kan göra, säga och drömma om. Helt enkelt hur vi kan påverka vårt eget liv och det samhälle vi lever i.

Jämställdhet betyder att alla barn är lika mycket värda. Att alla ska:

- Få vara som de vill
- Leka med vad och vem de vill
- Prata lika mycket
- Se ut och klä sig som de vill
- Känna vad de vill
- Få bestämma om de vill kallas för hen, hon eller han.
- Få bli kär i vem de vill oavsett kön...

Vad är genus?

Kön är det vi föds till, vi får olika kön (tjej eller kille). I Sverige har vi ännu inte ett tredje kön rent juridiskt). Genus är det vi sedan lägger till och lär oss under livet. Enkelt uttryckt är att vi föds med ett kön och blir med ett genus. Genus är föränderligt och varierar över tid och plats även om många tror att det är biologiskt. De allra flesta saker som vi förknippar med tjejer eller killar är sådant som vi har lärt oss och inte sådant som fanns med när vi föddes.

Vad är ett normkritiskt förhållningssätt?

Ett normkritiskt förhållningssätt gör att vi blir medvetna om normerna och hur de påverkar och skapar maktskillnader, först då kan vi bli normmedvetna och välja att göra på nya sätt i mötet med andra. Med normkritiskt förhållningssätt kan vi förebygga diskriminering, kränkningar, skapa större trygghet och stärka barns självkänsla. Normkritiskt förhållningssätt ger barn möjlighet att utveckla sin fulla potential oavsett deras bakgrund.

I Norrtälje Förskolor AB vill vi att:

- Alla barn och vuxna ska bli bekräftade på ett positivt sätt som individ varje dag
- Alla barn tilltalas som individ med sitt namn.
- Alla barn får talutrymme samt öva på att ge och ta plats.
- Böcker, sånger, bilder, texter, filmer och annat läromedel ska representera den mångfald som finns i samhället.
- Alla barn och vuxna ska känna trygghet i att uttrycka alla sina olika känslor.
- Alla barns och vuxnas nej är lika mycket värda.
- Alla barn ska erbjudas och ges tillgång till olika aktiviteter.
- Inget barn eller vuxen ska utsättas för diskriminering eller kränkande behandling.
- All kärlek och olika familjekonstellationer är lika mycket värda.

Norrtälje Förskolors arbete med barns integritet

I läroplanen för förskolan står det att var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. (Lpfö18 s.5)

Identitet och integritet

Att känna trygghet i sin identitet innefattar att vara medveten om både sin kroppsliga och personliga integritet. Förskolan kan arbeta på olika sätt för att barnen ska få utveckla en trygg identitet. Det finns till exempel en tydlig koppling mellan barnets delaktighet i olika beslut och barnets integritetsutveckling. Förskolans arbete med integritet kan även innebära att du som vuxen hjälper barnet att förstå sina egna signaler. Det kan leda till att barnet lär sig att signalera när någon överskrider barnets gränser. Det förenklar också kommunikationen med andra och kan hjälpa barnet att berätta för en vuxen om någon kränker hans integritet.

Förskolans arbete med integritet innefattar inte bara barnets egna rättigheter och gränser, utan också respekten för andra människors rättigheter. Ett medvetet arbete med barns integritet kan skapa förutsättningar för barnet i att utveckla en respekt för andra människor, något som är grundläggande i ett demokratiskt samhälle. En del av att respektera andra handlar om att utveckla en förståelse för var andras individers gränser går, hur andra kan signalera detta och vad barnet kan göra för att visa respekt för andras integritet. En förståelse för andra människors integritet och en förmåga att möta andra individer på ett respektfullt sätt kan även vara en grund för att barnet på sikt ska kunna utveckla en förståelse för vad samtycke innebär.

Lyssna på barnet

För att kunna respektera ett barns integritet behöver du lyssna på och lära känna barnet. Barn har, precis som vuxna, olika behov av samt vilja till kroppskontakt. En del barn vill sitta i knät och få en kram när de är ledsna medan andra barn bara vill kramas när de är glada. Barnets behov av närhet kan variera beroende på flera olika faktorer, till exempel barnets ålder, känslor och vem det är som möter barnet. Barns kroppsliga gränser behöver respekteras och därför är det viktigt att det är barnets behov av kroppskontakt som får styra.

Som vuxen behöver du lyssna på barnets signaler. Känner du dig osäker kan du fråga barnet på vilket sätt hen vill ha tröst. Ibland kan du behöva konkretisera med en rak fråga: "Skulle du vilja ha en kram, eller vara ifred?" På så sätt kan du göra barnet delaktigt och ge barnet möjlighet att uttrycka sin åsikt. När du lyssnar på barnet visar du att du respekterar hans integritet. Barn kan även signalera ett behov av att vara i fred. Ett sätt att visa respekt för barns integritet kan då vara att skapa platser där barnet kan få vara ensamt en stund. Det är ett sätt att visa att du har tillit till barnet men också att du förstår barnets behov av en lugn stund.

Omsorgssituationer

Att göra barnet delaktigt i omsorgssituationen och i andra val som berör barnet kan vara ett sätt att visa respekt för barnets integritet. Det kan till exempel handla om att låta barnet bestämma om ett blöjbyte ska ske före eller efter fruktstunden eller att barnet får välja var blöjbytet ska ske. Ibland vill barnet inte ha den omsorg som hen är i behov av. Då är det viktigt att du genomför omsorgen med respekt för barnet. Ett sätt att göra det kan vara att förmedla till barnet varför omsorgen behöver genomföras. Du kan även visa respekt genom att i förväg berätta vad som kommer hända, till exempel genom att säga: "Nu kommer jag att torka din näsa".

Genom att kommunicera med barnet i olika omsorgssituationer kan du skapa möjligheter för barnet att utveckla en första förståelse för sin kroppsliga integritet. Det handlar dels om att kommunicera vad du gör och varför, dels om att introducera vissa kroppsdelar som privata. I omsorgssituationer kan du även ge barnet möjlighet att utveckla sin självständighet. Du kan till exempel uppmuntra barnet att ta på sig kläderna själv, tvätta sin mun själv eller torka sig själv efter ett toalettbesök.

Sätta ord på barnets gränser

Du kan även stödja barnet i att tydliggöra för andra var barnets gränser går. Ett sätt kan vara att sätta ord på det barnet visar med sitt kroppsspråk. Det kan handla om att barnet signalerar med sin kropp att hen inte vill kramas eller leka en speciell lek, och då sätta ord på det åt barnet: "Nu verkar det som att du inte vill leka den här leken". Vid dessa tillfällen kan du också utveckla barnets förståelse för att individers integritet kan skilja sig åt. Att du som vuxen sätter ord på det som händer kan vara ett sätt att hjälpa barnet att förstå andras signaler.

Som vuxen behöver du också visa att barnet behöver vara försiktig med sina lekkamrater och respektera deras gränser, samtidigt som du behöver hjälpa barnet att hitta andra strategier än att till exempel knuffas för att skapa kontakt eller visa omtanke. En sådan strategi kan till exempel vara att barnet frågar sin kompis om hen vill leka eller ha en kram. Det är viktigt att leken eller kramen sker ömsesidigt. På det här sättet visar du att ett barn aldrig har rätt att göra något på någon annan som inte känns bra för det andra barnet. Du kan också prata med barnen om att det alltid går bra att berätta för en vuxen om någon gör något mot barnet som hen inte vill.

En god förebild

Du som arbetar i förskolan är viktig som förebild. Hur du pratar med barnen, vilka frågor du ställer och hur du bemöter barnen påverkar deras syn på sin och andras integritet. Även du som vuxen kan signalera när du känner att ett barn går över dina gränser. Det kan handla om att du ger alternativ, till exempel: "Du får gärna ge mig en kram, men jag vill inte ha en puss" eller att du berättar var dina gränser går: "Nu är dina händer väldigt nära mitt ansikte. Det känns inte bra. Kan du backa lite?" Att vara förebilder handlar även om hur ni som arbetar på förskolan bemöter varandra. Genom ett respektfullt arbetsklimat kan barnen få ta del av en miljö som är fylld av tillit till varandra och respekt för alla individer och deras integritet.

Dokumentation och barnets integritet

Det är viktigt att respektera barns integritet när ni dokumenterar. Det första steget kan vara att du och dina kollegor diskuterar vad syftet med dokumentationen är. Vad och hur mycket ska dokumenteras? När det är dags att dokumentera kan du börja med att fundera över vad i aktiviteten det är du vill dokumentera och hur barnets integritet kan värnas då. Ser barnet ut att vilja medverka på bild? Befinner sig barnet i en sårbar situation, till exempel om barnet sover eller är ledset?

För att barnets integritet ska kunna respekteras i frågor som rör dokumentation är det viktigt att barnet upplever att hen har möjlighet att neka till att bli till exempel fotograferad. Ett nej kan uttryckas på många olika sätt, till exempel verbalt, med gester eller med annat kroppsspråk. Du som arbetar i förskolan behöver vara observant på vad barnet försöker signalera.

Att värna om barns integritet vid dokumentationstillfällen kan även handla om att göra barnet delaktigt. Barnet kan själv få avgöra vad som ska avbildas eller så kan du fråga barnet om du till exempel får ta en bild av barnet. Ibland kan du behöva fråga i efterhand, till exempel om du har tagit en bild för att fånga en speciell stund. Om du kommer att visa dokumentationen för någon annan kan du fråga barnet om det går bra. Även om barnet har sagt ja till att bli dokumenterad behöver det inte betyda att barnet vill att dokumentationen ska visas för andra. Genom att få ett godkännande från barnet vid upprepade tillfällen visar du att det alltid går bra att ändra sig. Förutom att du visar respekt för barnets integritet, visar du samtidigt på betydelsen av att ge sitt samtycke. Det kan skapa möjligheter att prata med barnet om det ansvar den som fotograferar eller filmar har mot den som blir dokumenterad.

Förebyggande arbete

- All personal inklusive vikarier lämnar utdrag ur belastningsregistret
- ENDAST ordinarie personal eller välbekant långtidvikarie byter blöjor och hjälper till vid toalettbesök samt är ensamma med barnet vid vilostunden.
- Vid blöjbyte används ALLTID handskar.
- Om barnet inte vill byta blöja förklarar vi varför vi behöver göra det.
- Under blöjbytet sätter vi ord på det vi gör, det ger barnet ett sammanhang av det som sker och signalerar även att ett blöjbyte är något "kliniskt" som görs av hygieniska skäl.
- Att sätta ord på det vi gör gäller i alla omsorgssituationer.
- Vid toalettbesök frågar vi barnen hur de vill ha det när de är på toaletten, till exempel hjälp med byxor, stängd eller öppen dörr, pedagog med eller vänta utanför, hjälp att torka eller torka själv.
- Vi stjäl aldrig kramar eller pussar från barnen. Vi kramar barnen när de själva vill. Om vi vill trösta barnet med en kram frågar vi alltid "vill du ha en kram"? Och accepterar sedan deras svar på ett neutralt sätt.
- Vi tvingar aldrig barnen att kramas som förlåt eller som alternativ till att slå eller nypas, till exempel "ni kan kramas eller klappa varandra fint istället".
- Ett nej är alltid ett nej- Om vi busar eller kittlar ett barn så slutar vi omedelbart när barnet säger/visar "nej/stopp/sluta" – även om barnet skrattar.
- Vi vågar fråga om ett barn uppvisar ett misstänkt beteende.
- Vi antecknar om ett barn säger/gör något som gör oss fundersamma.
- ENDAST ordinarie personal eller välbekant långtidvikarie för barnen öppnar/stänger förskolan.
- Om en vikarie blir ensam på en avdelning slå vi ihop avdelningarna.
- Vi påminner barn om att en dålig hemlighet får man alltid berätta för en vuxen, även om någon annan sagt att man inte får.

- Vi lyssnar alltid på barn som försöker berätta något för oss, även om vi inte riktigt förstår vad barnet säger och även om samtalet känns obehagligt.
- Vi tar alltid barns oro på allvar.
- Vi är uppmärksam på tecken från barn som kan tyda på att allt inte står rätt till. Samtidigt ska vi komma ihåg att vissa barn som varit med om sexuella kränkningar eller övergrepp inte visar några tecken alls utåt.

Vi vågar se, vi vågar fråga och agera – det är vårt ansvar som vuxna. Vi är skyldiga att anmäla till Socialtjänsten om vi får kännedom om, eller misstänker att, ett barn far illa.

Norrtälje Förskolor AB

Avvikelse rapport

Denna blankett används för att dokumentera avvikelser som sker i verksamheten.

Datum för avvikelsen:

Beskriv avvikelsen:

Korrigerande åtgärd:

Grundorsak till avvikelsens uppkomst:

Förebyggande åtgärd:

Uppföljning:

Datum:

Datum:

.....

.....

Vårdnadshavare

Vårdnadshavare

Datum:

Datum:

.....

.....

Rektor

Förskolepersonal

Källor

Läroplanen för förskolan Lpfö18

Skollagen 2010:800

Barnkonventionen

Lekande Rätt – En förskola för barns rättigheter, Fanny Danielsson

Implementering av barnkonventionen – med hjärta och hjärna, Maria Lundin Karphammar

Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige, (prop. 2009/10:232) Socialdepartementet

Diskrimineringslag (2008:567)

www.skolverket.se

www.barnombudsmannen.se

www.minarattigheter.se

www.unicef.se

www.raddabarnen.se

www.bris.se

www.forskolebrevet.se